

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Archiwum Muzeum Pomorza /

ul. Piłsudskiego 10, 87-100 Toruń, tel. 52 23 15 06

e-mail: fapaz@wp.pl / zawacki@wp.pl

NIP 56 16 25 127 REGON 141 200 13

KRS 00000 4165

Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

poprzedni nr

op. V 198  
/ H.M.



Brodnica  
AK

++ Prelewski Władysław  
ps. „Wicher”

M: 939/1645 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

Prelewski Władysław

T: M: 939/1645 Pom.

Brodnice AK

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa k. 1 s. 1

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora k. 6 s. 1-9

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja

1) list F. do W. Prelewskiego z prośbą o uzupełnienie relacji k. 1 s. 1

V. Wyplisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] k. 1

VI. Fotografie: brak

I/1. Relacja

- Licytacja własny Władysław Prolewskiego, Brodnica,  
16 III 1994 v., rękopis, ksero.

k.18.1



## Zygonys.

Ja, Witoldysław Prelewski urodziłem się dnia 26 V 1917.  
w Lasadach gm. Przedzębina woj. łódzkiej. Jestem  
synem Fabjana i Michalony z d. Kosińskich. w latach  
1925 do 1929 chodziłem do szkoły Podstawowej w Sądowie.

To bym pomagałem rodzicom w gospodarstwie rolnym.

Do Armii Krajowej wstąpiłem w styczniu 1944 roku  
w kolumnie ppor. Stanisława Rakociego ps. „Kurawa”  
skóry odebrałem odemnie przysięgę. Swoją przysięgę ps  
„Wicher”. - Zdziałaniem moim było zbieranie broni i piec  
skóry walczył jej w ukryciu. W pierwszym kwartale 1945 r.  
postaralem się o kilkanaście karabinów, które odebrałem  
odemnie Stanisław Rakoczy a sobie zostawiłem jeden  
skóry, które ukryłem w domu. Podczas rewizji dokonanej  
dokonanej przez strażników UTS zostałem odkryty i zostałem  
denkowany dnia 8 IV 1948 r. i skazany na 6 lat więzienia.  
na 1 rok wyjątkowej w Łodzi. Następnie na mocy amnestii  
skazano mi karę do lat 4. Pracowałem w kopalni  
To odbyłem karę więzienia do dzisiaj. od 1950 przez dwa  
lata.

Przedzębina, dn. 16 III 1944 r.

Witoldysław Prelewski

29.03.1994 r. 1127

I/2. Dokumenty dot. osoby relatora - Prelewski Władysław

- Wyrok Wojtkowego Sądu Rejonowego orzekający karę więzienia 6 lat za przechowywanie bez zezwolenia broni przez Prelewskiego Władysława, Pypin, 14 lutego 1949 r., ksero. k.1 s. 1-2
- Zawiadzenie Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy VI Wydziału Karnego o wykonaniu przez Prelewskiego Władysława kary więzienia z przyczyn politycznych, Bydgoszcz, 15.05.1991 r., ksero. k.1 s. 3
- Postanowienie Sądu Pomorskiego Okręgu Wojtkowego prosiące omyłkę pisarską dot. daty urodzenia Prelewskiego Władysława, Bydgoszcz, 26 czerwca 1991 r., ksero. k.1 s. 4
- Deklaracja i Arkusz Ewidencyjny dot. przystąpienia do Stowarzyszenia Żołnierzy Armii Krajowej - Władysław Prelewski, Brodnica, 24 VII 1991, ksero k.1 s. 5-6
- Ankieta osobowa Prelewskiego Władysława, b.m. i d., ksero. k.1 s. 7-8
- Karta ewidencyjna członka SZŁAK Okręgu Toruń, b.m. i d. k.1 s. 9

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Rypin, dnia 14 lutego 1949 r.

Wojskowy Sąd Rejonowy w Rydnosowie na sesji wyjazdowej w Rydnosowie w trybie doradczym  
w składzie:

przewodniczący kpt. Lechowski Włodzisław

zawnik siarż. MD Ligowski Edmund

zawnik siarż. MD Rogowski Stanisław

w obecności prokuratora wojskowego por. Stępniewskiego Aleksandra

obrońcy = urzędu plut. Faberka Lecha

oras przy udziale protokolanta ochr. Józefa Juręgo

rozpoznawszy sprawę Prelewskiego Władysława

syna Antoniego i Michaliny = domu Kędzińska urodzonego dnia 22 lutego 1917 r. w

Zasadach Nowych pow. Rypin, narodowości polskiej, obywatela polskiego, kasalera,  
najętego wykonawcą 4 oddz. szk. powst., z zawodu rob. rolnego, nie posiadającego  
majątku, stale zamieszkałego w Zasadach Nowych gm. Sadzow pow. Rypin, w W.P. nie  
szlubięcego, nie odznaczanego, niekaranego, bezpartyjnego,  
oskarżonego = art. 4 § 1 dekr. = dnia 13.6.1946 r.  
i kierując się przepisami art. 3, 240, 245-247 KWPK

o r z e k z

P R E L E W S K I Władysław s. Antoniego

jest winien

że od stycznia 1945 r. do 6 grudnia 1948 r. w Zasadach Nowych pow. Rypin przechowywał  
bez zezwolenia karabin "Mauser" nr. 3290

oraz dopuścił się przestępstwa = art. 4 § 1 dekr. = dnia 13.6.1946 r.

i za to go skazał:

na mocy art. 4 § 1 dekr. = dnia 13.6.1946 r. na karę więzienia przez 6 /szesć/ lat

a na mocy art. 49 § 2 cyt. dekr. na utratę praw publicznych i obywatelskich praw

- 2 -

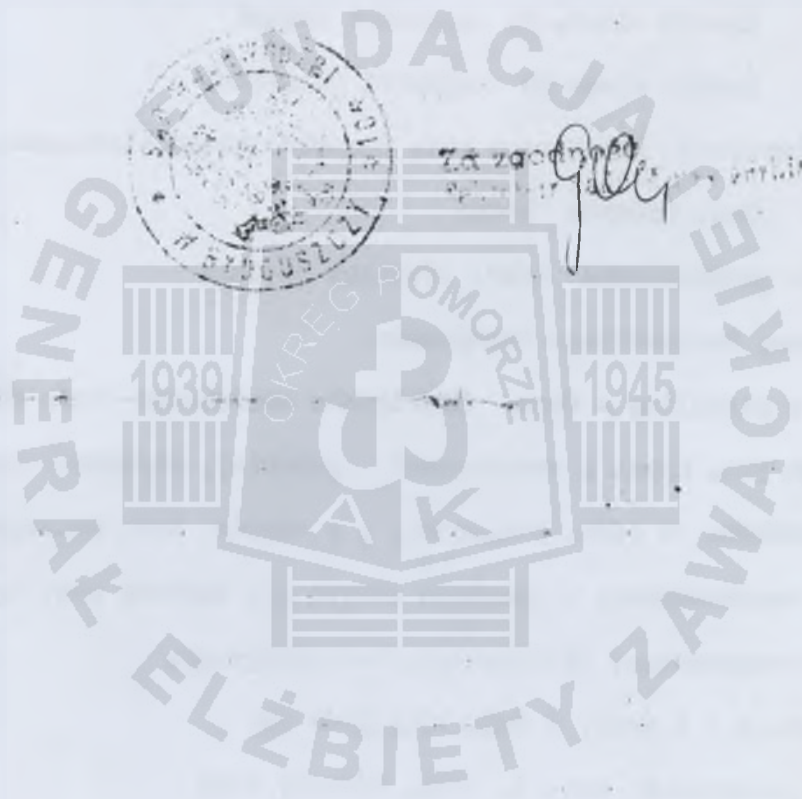
honorowych na okres 2 /dwóch/ lat.

Na mocy art. 56 KWP saliszył Sąd Okręgowy na postać orzeczonej kary pozbawienia wolności z okres tymczasowego aresztowania od dnia 9 grudnia 1948 r. do dnia 14 lutego 1949 r.

Na mocy art. 48 § 3 KWP orzekł przepadek dowołu rzeczowego a to: karabin "Mauser" nr. 3860 znajdującego się w depozycie WUP w Rydzeuwozy.

EB.

Na oryginalne władciwe podpisy.



WAC  
W  
W  
W  
W

3  
pieczęćka o treści:  
Sąd Wojewódzki  
w Bydgoszczy  
VI Wydział Karny  
85-060 Bydgoszcz  
ul. Wary 1  
tel 28-08-11 (?)

Bydgoszcz 1991.05.15

Sr 58)49

### Z a ś w i a d c z e n i e

---

Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy III Wydział Karny  
zaświadcza, iż wyrokiem byłego Wojskowego Sądu Rejonowego  
w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Rypinie z dnia  
14 lutego 1949r. PRELEWSKI Władysław s. Antoniego  
i Michaliny, urodz. 26.02.1917r. w Zasadach Nowych pow. Rypin  
skazany został na zas. dzia art. 4 § 1 Dekretu z dnia  
13.06.1946r. na karę 6 (sześciu) lat więzienia z utratą  
praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres 2 lat,  
która ta kara na mocy ustawy o amnestii z dnia 22.11.1952r.  
została złagodzona do 4 (czterech) lat więzienia.  
Prelewski Władysław karę więzienia odbywał w okresie  
od dnia 9 grudnia 1948r. do dnia 10 marca 1953r.  
W tym karę więzienia odbywał z przyczyn politycznych  
w rozumieniu pkt. 15 Ustawy z dnia 24.05.1990r. ( Dz. U  
nr 36)30, poz. 206).

Z upoważnienia Prezesa  
Sądu Wojewódzkiego  
Sądu Wojskowego  
Przewodniczący Wydziału.



29.03.1994r. PR



**P o s t a n o w i e n i e**  
-----

Bydgoszcz, dnia 26 czerwca 1991r.

Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy - w składzie:

Przewodniczący-sędzia wojskowy: mjr Janusz PAWLAK-ref.  
Sędziowie wojskowi: mjr Włodzisław HILLA  
por. Jerzy RODZIK

protokółant: st.sekr. Aleksandra Kwiatkowska

przy udziale prokuratora wojskowego por. Sławomira Dryznora rozpoznał wniosek Władysława Prelawskiego o sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej w wyroku b. Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 14 lutego 1949r.

Po ujawnieniu dokumentów z akt sprawy, wyłączeniu referenta oraz prokuratora,  
Sąd na mocy art. 25§1 i 92 kpk

**p o s t a n o w i ł :**  
-----

sprostować oczywistą omyłkę pisarską w wyroku b. Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 14 lutego 1949r. poprzez ustalenie, że wówczas skazany Władysław Prelawski urodził się dnia 26 lutego 1917 r. a nie jak przyjęto w wskazany wyrok dnia 22 lutego 1917r.

**U z a s a d n i e n i e .**  
-----

W powyższym wyroku b. Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy popełnił oczywistą omyłkę pisarską przyjął, że wówczas skazany Władysław Prelawski urodził się 22 lutego 1917 roku /k.32/. Tymczasem z dostarczonego przez wnioskodawcę odpisu aktu urodzenia wynika, iż urodził się on dnia 26 lutego 1917 r.

Wobec powyższego należało sprostować popełnioną omyłkę i postanowić jak na wstępie.

S ę d z i e:  
/mjr W. HILLA/

Przewodniczący:  
/mjr J. PAWLAK/

S ę d z i e:  
/por. J. RODZIK/

POUCZENIE: na postanowienie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego Izby Wojskowej w Warszawie w terminie 7 dni od chwili otrzymania postanowienia. Zażalenie należy złożyć za pośrednictwem Sądu POW w Bydgoszczy.

Odpis postanowienia doręczyć:

1. WPG Bydgoszcz
2. Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy, Wydział III Karny - z aktami
3. Pan Władysław Prelawski, Zasadny Nr 20, 87-335 Świdziebnie /zpo/
4. a/a

Za zgodność:

Sej. P-48

Okręg Toruń ..... Koło Środziszka  
Brodzica .....

Nr. 47/94 / Z.O. ŚZŻAK  
w Toruniu  
Wpł. 23.02.1994r.

DEKLARACJA

Zgłaszam uczestnictwo w Stowarzyszeniu Żołnierzy Armii  
Krajowej i zobowiązuję się do przestrzegania Statutu Stowarzyszenia...

data 24 VII 1991 ..... Władysław Prelewski / imię i nazwisko /  
Władysław / podpis /

adres Lasady Nowe  
87-335 Giedziubina

telefon .....

ARKUSZ EWIDENCYJNY

1. Nazwisko i imię Prelewski Władysław  
/ literami drukowanymi /

2. Odn. mężatek nazwisko panieńskie .....

3. Data i miejsce urodzenia 26 VII 1917 Lasady Nowe

4. Imiona rodziców Antoni - Michalina

5. Pseudonimy Wicher

6. Data wstąpienia do :  
a. SZP .....  
b. ZWZ-AK styczeń 1944 r.  
c. Organizacje scalone, podporządkowane, współdziałające .....

7. Przydział organizacyjny placówka pod dom. Kazi -  
mięra Rakociego ps. Kurzawa

/ nr. okręg, inspektorat, obwód, rejon, placówka, oddział,  
pluton, kompania, batalion, pułk, brygada, dywizja  
lub inny rodzaj działalności /

8. Odznaczenia uzyskane w AK nie miałem

/ nr. dec. i data wystawienia, przez kogo nadane /

9. Inne odznaczenia ..... *nie miałem* .....

/ nr leg. i data wystawienia, przez kogo nadane /

10. Przebieg służby /czasokres, nazwa, funkcja/:  
a. do 1939r. .... *nie służyłem* .....

b. SZP, ZWZ-AK *trudniłem się gromadzeniem broni na wypadach przeciw Niemców pod kier. dca J. Rakociego ps. wicher.*

c. P.S.Z. na Zachodzie ..... *nie byłem* .....

11. Karta Kombatantska /nr, data wystawienia, przez kogo wydane/  
..... *nie mam* .....

12. Represjonowany / rodzaj / :  
a. 1.IX.1939r. - 15.I. 1945r. .....

b. Po 15.I.1945r. *skazany wyrokiem Sądu Woj. na 6 lat więzienia za posiadanie karabinu*

Wiarygodność powyższych danych potwierdzam podpisem ..... *Prokurator Okręgowy*

KOMISJA WERYFIKACYJNA ..... *Brodnica Sw. Z. ZAK* .....

/ Koła, ~~Brodnica~~ /

Potwierdza się dane z niniejszej deklaracji i posiadanie do uzyskania uprawnień członkowskich Stowarzyszenia Żołnierzy Armii Krajowej ..... *Brodnica, dnia 31 lipca 1991r.*

Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej  
Kole w Brodnicy

1. miejscowość, data / *Brodnica, 31 lipca 1991r.*  
2. *Kazimierz Antoszewski*  
3. *Młosa Konarska*

Przyjęty w poczet członków zwyczajnych Stowarzyszenia Żołnierzy Armii Krajowej .. *22.03.93. Toruń* .....

/ nr ewidencyjny, miejscowość, data /

ZARZĄD OKREGU

Nazwisko i imię ..... 1. *J. ...* .....

pseudonim ..... 2. *E. ...* .....

3. *R. ...* .....

## ANKIETA OSOBOWA

T-M-939/1645 8

1. Nazwisko <b>P R E L E W S K I</b>		2. Poprzednie nazwisko (rodowe z poprzedniego małżeństwa, sprzed zmiany w trybie administracyjnym) <b>NIE BYŁO</b>	
3. Imiona <b>W Ł A D Y S Ł A W</b>		4. Data urodzenia <b>26.02.1917 r.</b> dzień m-c rok 4.	5. Miejsce urodzenia <b>Zasady Nowe</b>
6. Imię ojca <b>A N T O N I</b>		7. Imię i nazwisko matki <b>Michalina Prelewska</b>	8. Obywatelstwo <b>Polskie</b>
9. Miejsce zameldowania na pobyt stały			
a/ województwo <b>toruńskie</b>		b/ miasto/dzielnica <b>Zasady Nowe 28</b>	c/ ulica <b>-----</b>
d/ nr domu <b>28</b>	e/ nr lokalu <b>-</b>	f/ kod adresowy <b>87-335</b>	g/ telefon prywatny <b>----</b>
10. Dowód tożsamości <b>CS 1404512</b>		a/ nazwa dowodu <b>dowód osobisty</b>	b/ seria i numer <b>CS 1404512</b>
c/ data i miejsce wystawienia oraz urząd wystawiający <b>8 sierpnia 1962 r. KPMO Rypin</b>		11. PESEL <b>1 7 0 6 2 6 0 3 2 9 4</b>	
12. Właściwa terytorialnie Wojskowa Komenda upełnień <b>BRODNICA</b>		13. Aktualny stopień wojskowy - nr rozkazu data nadania <b>Kapral R-z K-nta Wku nr 3 z 22.05.95</b>	
14. Ukończone szkolenie wojskowe: szk. ofic., podchorążówka konspir., KDO, itp. <b>N I E</b>			
15. Czy był karany sadownie <b>TAK</b>		16. Miejsce pracy, stanowisko, miejscowość emerytura, renta <b>RENTA</b>	
17. Wykształcenie (jakie, data ukończenia) <b>4 oddziały szkoły podst w 1930 roku</b>	18. Tytuły, stopnie naukowe i zawodowe <b>Nie posiada</b>	19. Przynależność do partii polit., org. kombat. i społ. (pełnione funkcje od 1945 r.) <b>Organizacja podziemna</b>	
20. Nr uprawnień kombat. - podstawa uprawnień <b>629366/1033835</b> <b>Zaświadczenie kombatanckie</b>		21. Uprawnienia inwalidzkie: a/ wojenne- kat. i nr <b>Nie posiada</b> b/ cywilne - kat i nr <b>Nie posiada</b>	
22. Posiadane ordery i odznaczenia			
Nazwa: <b>Nie posiada</b>	Nr legitymacji <b>-----</b>	Data nadania <b>-----</b>	
23. Posiadane wyróżnienia i odznaki: <b>NIE POSIADA</b>			
24. Środowisko kombatanckie			
25. Krótki opis działalności wojennej i powojennej; np. praca zawodowa i społeczna (na odwrocie ankiety)			12

Przez cały okres wojny pracowałem u Baora w miejscowości Rętwiny koło Golubia do końca wojny . Po wojnie działałem w organizacji podziemnej do chwili aresztowania w roku 1948.

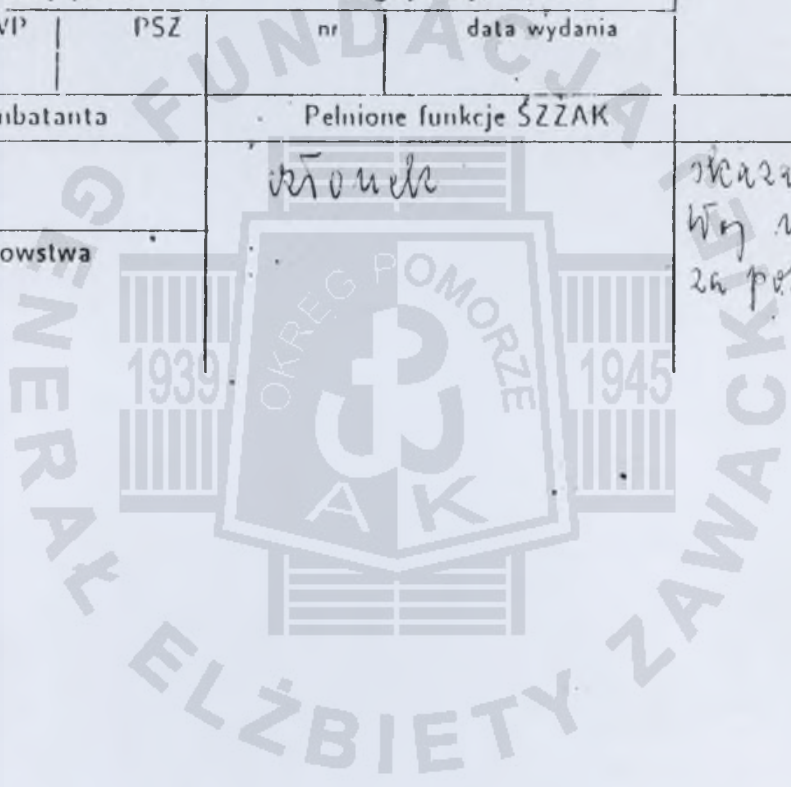


KARTA EWIDENCYJNA CZŁONKA SZZAK OKRĘG TORUŃ, KOŁO

Brodnica 9

nazwisko i imię Prelewska Władysław		data i miejsce urodzenia 26.02.1917 Łasady Nowe		pseudonim "Wicher"
imię ojca - matki z domu Antoni - Michałowa z d. Kościelny		stan cywilny żona	wykształcenie podstawowe	zawód rolnik
miejsce zamieszkania Łasady Nowe 87-335 Świdwiec		telefon -	Odznaczenia	
działalność w AK: od - do, zaprzysiężony przez. Okręg - Inspektorat - Garnizon - Obwód - Placówka - Oddział Partyzancki. inna działalność bojowa sierpień 1944 do grudnia 1948 zaprzysiężony płk - Karimierz Kuzare "Rakowcy" placówka		rodzaj me		
Stopień wojskowy nadany przez		Legitymacja SZZAK		
WP	AK	LWP	PSZ	nr
	kapral			
Uprawnienia kombatantra		Pelnione funkcje SZZAK		Represjonowany
ZBzWiD SZZAK	me	żona		skazany na 6 lat pozbawienia wolności za posiadanie broni

Skreślenie członkostwa



II. Materiały uzupełniające relację. Prelewski Władysław

- Krótka nota biograficzna o śmierci Władysława Prelewskiego sporząd. przez Hannę Maciejewską-Marcinkowską w Biuletynie Fundacji Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej, Toruń, 2/37/99 s. 18.

k.1 s.1



1

W dniu 14 X 1944 r. Janina z siostrą Marią uzyskały ulaskawienie z zamiarą na osiem lat zastrzonego obozu karnego (duże starania o zmianę wyroku czynił ich ojciec). W listopadzie 1944 r. zostały przewiezione do Fordonu. Podczas ewakuacji przed zbliżającym się frontem udało im się uciec z transportu. Powróciła do Gdańska z siostrami 8 IV 1945 r., ale niestety bez matki.

Od jesieni 1945 r. do 1947 r. była członkiem Zarządu Związku Byłych Więźniów Politycznych w Gdańsku, zajmując się udzielaniem pomocy powracającym z obozów i osieroconym po tych, którzy nie wrócili. W 1947 r. wyszła za mąż za Antoniego Walentynowicza, któremu udało się zbiec z łagru (z ZSRR). Wychowała córkę i dwóch synów.

Janina Walentynowicz — „Pani Janka” — jak mówiliśmy o niej — od wielu lat współpracowała z Fundacją „Archiwum Pomorskie AK” w Toruniu. Prowadziła w Gdańsku Filię toruńskiego Archiwum. Nie szczędziła swego czasu i sił by upamiętnić dzieje pomorskiej konspiracji. Dzięki jej ofiarnej pracy nasze Archiwum wzbogaciło swe zbiory o wiele cennych materiałów, a także poszerzyło grono swych współpracowników. Sama pozostawała w cieniu. Była człowiekiem dobrego serca, prawego serca. Była dla nas oparciem.

Pragniemy dziś Tobie Janko wypowiedzieć za to słowa ogromnego podziękowania i zaświadczyć o tym wobec wszystkich.

*Anna Rojewska*

Dnia 21 sierpnia br. zmarła w Toruniu **Halina Butkiewicz**. Urodzona 4 marca 1923 r. w Inowrocławiu. W 1942 r. zaprzysiężona do AK, od 1943 r. działała w ramach WSK. Zajmowała się legalizacją i kolportażem prasy konspiracyjnej. Pochowana w Toruniu na cmentarzu parafialnym św. Józefa.

W dniu 14 września zmarł w Zasadach pow. Rypin **Władysław Prelewski**. Urodzony 26. lutego 1917 r. w m. Zasady Nowe pow. Rypin; do służby w AK został zaprzysiężony pod ps. „Wicher” w styczniu 1944 r. Aresztowany przez UB w marcu 1948 r. więziony był do marca 1953 r.

Dnia 11 listopada zmarł w Brodnicy **Zygmunt Domke**. Urodzony 14 lutego 1908 r. w Bydgoszczy, od 1940 r. pod ps. „Szczapa” pełnił służbę konspiracyjną w ZWZ-AK Obwód Brodnica. Pełnił funkcję zcy szefa łączności i wywiadu Insp. i Obw. Brodnica Franciszka Jarzembowskiego ps. „Bluszcz”. Zajmował się również samopomocą, sabotażem gospodarczym i nasłuchem radiowym.

*Hanna Maciejewska-Marcinkowska*

*Biuletyn Fundacji Archiwum Pomorskie Armii Krajowej,  
Toruń, nr 2/37/99. 19*



IV/1. Korespondencja. - Prelewski Władysław

- List Fundacji do Władysława Prelewskiego z prośbą  
o uzupełnienie relacji z działalności konspiracyj-  
nej, Toruń, 5.05, 98r., msp

k.1 s.1



Ld2 1067/A/Rom/98

Szan. Pan

Władysław Prelewski

Zasady Nowe 28

87-335 Świedziebnia

Szanowny Panie !

Pracując nad dokumentami zgromadzonymi w SZEAK Okręg Toruń natrafiłam na pański zyciorys. Ponieważ nasza Fundacja gromadzi wszelkie materiały dotyczące konspiracji pomorskiej, zwracam się z prośbą, aby zechciał Pan napisać o swojej działalności konspiracyjnej, szczególnie w okresie od 1945r. do chwili aresztowania i uwięzienia. Dla ułatwienia załączam "schemat relacji". Proszę o informacje: czy był Pan ponownie zaprzysiężony, kto był Pana dowódcą, czy działał Pan w jakiejś grupie. Dla lepszej orientacji co do charakteru naszej Fundacji został przesłany nasz biuletyn nr 1/98.

Mam nadzieję, że zechce Pan napisać do nas na ten temat. Informacje uzyskane w Światowym Związku zostały umieszczone w założonej dla Pana teczce osobowej i umieszczone w zasobie naszego Archiwum.

Łączę wyrazy szacunku

Dokumentalistka

*dh*  
mgr Hanna Marcinkowska

T: M: 939 / 1645 Pom. Brodnica

Prelewski Władysław

V. Nazwiskowe karty informacyjne

k. 1

Brodnice  
PK 1

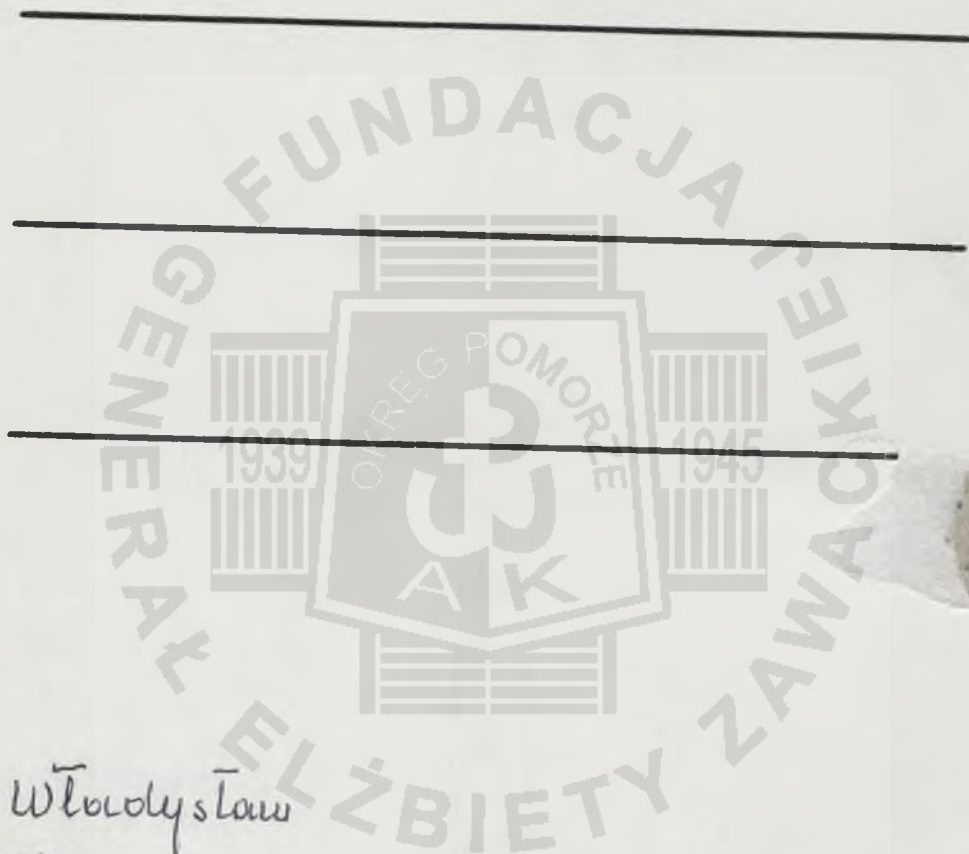
++ Imieleski Władysław

Nota biograficzna

zob: „Biuletyn” Fundacji nr 2/99

485. III 101

oprac. H. Mankulne  
maj 1998



Prelewski Władysław  
Zasady Nowe  
87-335 Świdziebnia

M-939/1645

Brodnica  
AK

†† 14-09-1898r.

Prelewski Władysław  
„Wicher”

**Prelewski Władysław**

